

Schrijf een opstel over één van de volgende onderwerpen. Bedenk zelf een titel als er bij de opdracht geen genoemd is.

Van onbesproken gedrag?

In de media is uitvoerig aandacht besteed aan de affaire tussen Bill Clinton en Monica Lewinsky. Ook op het Binnenhof schijnen enkele politici het volgens intimi niet zo nauw te nemen met de huwelijksvrouw.

Moet een hooggeplaatst persoon van onbesproken gedrag zijn? Of liever gezegd: moet deze aan andere normen en waarden voldoen dan de 'gewone' burger?

En als een hooggeplaatst persoon in moreel opzicht tekortschiet, moet hij dan uit zijn ambt ontzet worden? Geldt dat te allen tijde, zelfs als hij in zijn werk goed functioneert?

- 1 Schrijf een betoog waarin je aan de orde stelt of het privé-leven een factor mag zijn bij de beoordeling van het functioneren van een (hooggeplaatst) persoon in zijn/haar beroep. Probeer duidelijk de grenzen aan te geven tussen wat jij nog wél en wat jij niet te verenigen vindt met een verantwoordelijke functie.

Allemaal het eeuwige leven

De ontwikkelingen in de medische wetenschap en de verbeterde levensomstandigheden wijzen erop dat iedereen in de toekomst wellicht 150 jaar zou kunnen worden. Nu al is het bereiken van de honderdjarige leeftijd in Nederland en andere westerse en niet-westerse landen nauwelijks meer iets bijzonders.

Zou jij graag 150 jaar willen worden? Of zelfs nog ouder? Ben jij er blij mee als de medische wetenschap in de toekomst zo geavanceerd is dat je wellicht twee eeuwwisselingen zou kunnen meemaken? Of zou het leven dan op den duur zo saai worden dat je zou kunnen gaan snakken naar een beëindiging ervan?

- 2 Schrijf een beschouwing over de voor- en nadelen van de mogelijkheid dat de mens in de toekomst door toedoen van de wetenschap en de verbeterde levensomstandigheden veel langer leeft. Op naar de 150?

Tolerantie

Uit een onderzoek, verricht door het Instituut van Sociale en Economische Studies in de Australische stad Melbourne, blijkt dat Nederland tot de top drie van meest tolerante landen ter wereld behoort.

Toch blijkt uit ander recent onderzoek bijvoorbeeld dat een grote meerderheid van de scholieren homoseksualiteit afwijst. En in de praktijk laat tolerantie ten aanzien van culturele minderheden vaak veel te wensen over.

Vind jij Nederland tolerant? Of is er volgens jou sprake van schijntolerantie? In welke opzichten zou het anders moeten?

- 3 Schrijf een beschouwing over de vraag hoe tolerant ons land is. Besteed er ook aandacht aan in welke opzichten het anders zou moeten of kunnen.

Popkunde

Volgens de eerste Nederlandse pop-professor, de cultuurfilosoof René Boomkens, kan het belang van popmuziek voor de hedendaagse samenleving moeilijk overschat worden. Toen in de jaren vijftig de rock-'n-roll ontstond, werd voor het eerst een cultuurvorm van de lagere klassen aan de hogere lagen van de maatschappij doorgegeven. Intussen is het revolutionaire er vanaf, de popmuziek is volwassen geworden, minder opwindend maar wel diverser van inhoud en vorm. Volgens Boomkens wordt de studie van de popmuziek gerechtvaardigd doordat die inzicht geeft in de ontwikkeling van leefstijlen en smaakpatronen die jongeren gebruiken bij het vormen van hun identiteit.

- 4 Schrijf een beschouwing over de invloed van popmuziek op leefstijlen voor jongeren en de functie die popmuziek voor hen heeft; ga daarbij ook in op de vraag of wetenschappelijke bestudering hiervan gewenst is.

Sancties

Eerstejaarsstudenten in Leiden moeten met hun studie ophouden als ze te weinig studiepunten halen: 'bindend studieadvies'. De invoering van deze maatregel blijkt een duidelijk positieve invloed op de studieresultaten te hebben. Kennelijk lukt het beter om aan verplichtingen te voldoen als er sancties op staan. Dat heb je in jouw schoolcarrière misschien ook wel ondervonden. Docenten en ouders leggen veelal druk op jongeren, die daaronder wel eens zuchten. Lukt het dan niet zonder de 'hulp' van overhoringen, controles of zelfs sancties?

Volgens sommigen is een bepaalde mate van dwang noodzakelijk om leerlingen tot presteren te brengen. Die zouden anders te gemakkelijk een keuze maken voor andere, voor hen belangrijker zaken. Anderen zijn van mening dat het gangbare onderwijs juist een slappe, onwillige houding kweekt door de leerlingen te veel onder controle te houden. Zij vinden dat leerlingen in de hogere leerjaren juist zelfstandiger het studietempo moeten bepalen.

- 5 Schrijf een betoog over het belang ofwel de nutteloosheid van druk van buitenaf voor de innerlijke motivatie.

Oud en afgedaan?

Onze samenleving kent sinds de 'vergrijzing' een steeds grotere groep bejaarden. Al hebben zij geen baan meer, meestal voelen ze zich beslist niet uitgerangeerd en ondernemen ze van alles. Ook als ze daar te oud voor worden, zijn het dankzij hun langdurige levenservaring vaak nog boeiende persoonlijkheden.

Heb jij veel te maken met bejaarde mensen, bijvoorbeeld in familiekring of bij jou in de buurt? Waardeer je deze contacten of mijdt je ze liever? Vind je ouderen lastig of zeurderig of vind je het juist prettig om hun verhalen te horen?

- 6 Schrijf een beschouwing over de rol van bejaarde mensen in de maatschappij als geheel en in jouw leven in het bijzonder.

De terugtrekkende overheid: een asociale overheid?

Tot voor kort konden in Nederland zieken, werklozen en bejaarden zonder veel problemen terugvallen op een stelsel van sociale voorzieningen. In vergelijking met de meeste andere landen in Europa was dit een zeer uitgebreid 'vangnet'. De laatste jaren heeft de overheid echter de neiging zich steeds meer terug te trekken en meer aan de krachten in het maatschappelijke veld over te laten. Dit uitte zich niet alleen in een toenemende privatisering van de overheidsbedrijven, maar ook in een minder royale regeling van uitkeringen en vergoedingen.

Deze terughoudendheid werd onder andere ingegeven door het vermeend misbruik van sociale voorzieningen en het verminderde percentage van de bevolking dat werkt. Toch roept de houding van de overheid bij velen vragen op. Had er niet meer geïnvesteerd kunnen worden in controle op misbruik in plaats van de uitkeringen terug te dringen? En gaat het bezuinigen op sociale voorzieningen niet ten koste van de zwakkeren in de samenleving? Volgens anderen echter kan de hedendaagse economie zich geen al te kostbaar voorzieningstelsel permitteren.

Hoe 'sociaal' moet volgens jou de Nederlandse overheid zijn? Welke verantwoordelijkheid hebben de burgers zelf?

- 7 Schrijf een betoog over deze problematiek.

Grappenmakers

Wie kent ze niet: de Youp van 't Heks in het klein. Ze hebben altijd wel een vondst paraat, op elke opmerking hebben ze een komische repliek. Dankzij hen zijn pauzes leuk en wordt het zelfs in de les wel eens grappig, want ook daar zijn ze niet op hun mondje gevallen. Maar soms zijn ze irritant, want van ophouden hebben ze nog nooit gehoord.

Humor is er in soorten en maten, van ironie tot cynisme. Sommigen tonen een onderkoelde vorm van humor, ze zeggen niet zoveel maar komen soms met onverwachte, 'droge' opmerkingen uit de hoek. Of ze relativiseren ook zichzelf: zelfspot. Anderen lachen het hardst om eigen grappen, maar kunnen zélf niets hebben. En dan heb je sarcasme en cynisme, soms gaat het zo ver dat mensen gekwetst worden.

- 8 Schrijf over het verschijnsel humor een beschouwing waarin je laat merken welke gradaties je onderscheidt en welke functie(s) jij aan humor toekent.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Het blad *Jeugdcult* is bestemd voor eerstejaarsstudenten en leerlingen van de bovenbouw van havo en vwo. De redactie wil een themanummer maken over jongeren en politiek, toegespitst op de vraag wat politiek voor jongeren kan betekenen; ook vraagt de redactie zich af hoe de belangstelling voor politiek kan worden vergroot. Behalve enkele politici, sociologen en activisten zoekt de redactie ook jongeren die bereid zijn hun gedachten over dit onderwerp op papier te zetten. Daarom worden enkele scholen benaderd.

Jij besluit gehoor te geven aan deze oproep, want je kwam al snel tot de conclusie dat jij over beide vragen van de redactie een duidelijk standpunt hebt.

- 9 Schrijf dit artikel, waarin je jouw mening met argumenten onderbouwt.

Waarom kon ze niet kiezen? Dat was het nou juist: haar gevoel was in een permanente, verbeterde strijd met haar verstand gewikkeld.

Gewoon kiezen en ervoor gaan!

Alleen die kreet al: „Ervoor gaan!” Misschien moest ze iedereen laten stikken en eindelijk doen wat ze allang wilde doen ...

- 10 Schrijf een verhaal dat met de bovenstaande zinnen begint. Het verhaal moet aan de volgende eisen voldoen: het perspectief is persoonlijk, maar je mag in het verhaal van perspectief wisselen. Het tijdverloop is niet-chronologisch en de karaktertekening moet in overeenstemming zijn met die van de verhaalaanzet.

Einde